

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор з науково-
педагогічної роботи ДЗ «ДЕА»

 Г. С. Фінін

«20» 07 2020 р.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗЕМЕЛЬНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО**

Підготування магістрів
у галузі знань 19 – архітектура і будівництво
спеціальності – 193 – геодезія та землеустрій

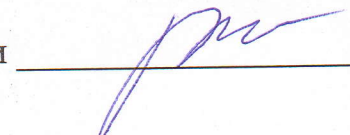
Навчальна програма навчальної дисципліни «Земельне та екологічне право» для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 193 – геодезія та землеустрій / освітньо-професійною програмою «Землеустрій та адміністрування землекористування».

Розробник: Мілехін П.О., к.с.-г.н., Барановська В.Є, к.е.н.

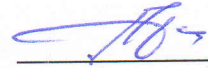
Програму рекомендовано на засіданні кафедри екологічного моніторингу, геоінформаційних та аерокосмічних технологій

Протокол № 9 від 20.07.2020 р.

В.о. завідувача випускової кафедри Шевченко Р.Ю.

ПОГОДЖЕНО

Директор ННІ екологічної безпеки та управління

20.07.2020 р. О.А.Улицький

Програму схвалено на засіданні Вченої ради Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Протокол 4-20 від 27.10.2020 р.).

Вступ

Програму вивчення навчальної дисципліни «Земельне та екологічне право» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготування магістра спеціальності 193 – геодезія та землеустрій у галузі знань 19 – архітектура та будівництво.

Предметом навчальної дисципліни є правовідносини, що виникають в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, забезпечення права громадян на безпечне для життя і здоров'я, довкілля, екологічної безпеки, а також суспільні відносини, щодо володіння, користування і розпорядження землею. Вони охоплюють питання використання природних ресурсів (земельних, водних, лісових, фауністичних, щодо використання атмосферного повітря, надр та інше) та забезпечення охорони довкілля від негативного впливу стихійних сил природи і небезпечного антропогенного впливу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Загальна характеристика земельного права та земельних правовідносин.

Змістовний модуль 2. Правовий режим земель різних категорій.

Змістовний модуль 3. Основи екологічного права. Право власності на природні ресурси в Україні та екологічні права.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Земельне та екологічне право» є формування у студентів систем знань з правового регулювання земельних та екологічних відносин, юридичного забезпечення землеволодіння та землекористування, охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та екологічної рівноваги.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Земельне та екологічне право» є:

1) вивчення системи чинного земельного законодавства, реформування земельних відносин, особливостей правового режиму земель сільськогосподарського та іншого призначення;

2) вивчення системи чинного екологічного та природоресурсного законодавства;

3) вивчення принципово нового підходу до оцінки ролі та значення земельних та екологічних відносин в загальній системі суспільних відносин.

У професійному аспекті завданням навчальної дисципліни є поширення зазначених положень на сферу земельних та екологічних правовідносин, оскільки підготовка кваліфікованого фахівця передбачає опанування ним певних правових знань, як обов'язкову умову подальшої успішної професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Земельне та екологічне право» здобувачі повинні:

знати:

- стан основних проблем земельного та екологічного права на сучасному етапі;
- функції та завдання земельного та екологічного права;
- предмет земельного та екологічного права;
- джерела земельного та екологічного права та їх структуру;
- поняття та значення земельних та екологічних правовідносин, їх місце в механізмі правового регулювання, передумови їх виникнення;
- правовий статус суб'єктів права власності на землю та права землекористування, права власності на природні ресурси та права природокористування;
- теоретичні положення земельного права та екологічного права України;
- проблеми розвитку земельного та екологічного права на сучасному етапі.

вміти:

- давати визначення основних категорій та понять земельного та екологічного права;
- розрізняти земельні та екологічні правові відносини від інших відносин, що виникають у суспільному житті;
- орієнтуватися у чинному земельному та екологічному законодавстві;
- застосовувати теоретичні знання і положення нормативно-правових актів у практичній діяльності.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика земельного права та земельних правовідносин.

Тема 1. Земельне право як галузь права.

Поняття земельного права, предмет, об'єкт, методи, норми, принципи, система, джерела. Земельні правовідносини: сутність, види, характеристика. Виникнення, зміна і припинення земельних правовідносин. Категорії земель та їх вплив на правовідносини. Зміна цільового призначення земель у системі земельних правовідносин. Державне регулювання земельних відносин. Охорона земель. Місце органів державної влади та їх повноваження у галузі використання і охорони земель.

Тема 2. Право на землю.

Право власності на землю: поняття і зміст. Право користування землею та землекористування у системі земельних правовідносин, суб'єкти, правові форми. Придбання і продаж земельних ділянок, припинення і перехід прав на землю. Обмеження та обтяження прав на землю: поняття, види, загальна характеристика. Придбання і продаж земельних ділянок, припинення і перехід прав на землю.

Змістовий модуль 2.

Правовий режим земель різних категорій.

Тема 1. Правовий режим земель сільськогосподарського та лісгосподарського призначення; земель житлової та громадської забудови, промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Визначення, призначення і порядок використання земель сільськогосподарського та лісгосподарського призначення, земель житлової та громадської забудови, промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення відповідно до норм та джерел права. Пріоритетність земель сільськогосподарського призначення. Право власності та користування землями зазначених категорій.

Тема 2. Правовий режим земель природно-заповідного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення та водного фонду.

Визначення, призначення і порядок використання земель природно-заповідного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення та водного фонду відповідно до норм та джерел права. Обмеження та спеціальні режими використання вказаних категорій земель.

Змістовий модуль 3.

Основи екологічного права. Право власності на природні ресурси в Україні та екологічні права.

Тема 1. Загальна характеристика екологічного права та екологічних правовідносин. Управління у сфері використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища.

Поняття екологічного права, предмет, об'єкт, методи, норми, принципи, система, джерела. Екологічні правовідносини: сутність, види, характеристика. Правові основи управління в галузі використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища. Види управління в екологічній сфері.

Тема 2. Право власності на природні ресурси. Право природокористування. Екологічні права та обов'язки громадян.

Право власності на природні ресурси: поняття, зміст, особливості, об'єкти. Право володіння, право користування та право розпорядження природними ресурсами. Екологічні права та обов'язки громадян: поняття, зміст і правова природа, класифікація, особливості, викликані наявністю екологічного фактору. Реалізація екологічних прав та обов'язків громадян.

3. Рекомендована література

Нормативна:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852- XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
3. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001р. № 2768-III [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
5. Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. «Про охорону навколишнього природного середовища» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

Базова:

1. Андрейцев В. І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики. К., 2011. 373 с.
2. Андрейцев В. І. та ін. Екологічне право: Особлива частина: [підруч., повний акад. курс]. К., 2001. 544 с.
3. Баб'як О. С., Біленчук П. Д., Чирва Ю. О. Екологічне право України: [навч. посіб.]. К, 2000. 216 с.
4. Гетьман А. П., Шульга М. В. Екологічне право України: [підручник для студентів юридичних спеціальностей ВНЗ]. Харків, 2009. 159 с.
5. Екологічне право України: [навч. посіб., 2-ге вид. перероб. та доп.]. К., 2008. 352 с.
6. Корнєєв Ю. В. Земельне право: [навч. посіб., 2-ге вид. перероб. та доп.]. К., 2011. 248 с.
7. Мірошніченко А.М. Земельне право України: [підручник для студентів ВНЗ]. К., 2013. 512 с.
8. Тищенко Г. В. Екологічне право: [навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів]. К., 2003. 256 с.
9. Третяк А.М., Будзяк О.С., Третяк В.М. та ін. Екологія землекористування: [навч. посіб.]. К., 2017. 178 с.
10. Шульга М. В., Анісімова Г. В., Багай Н. О., Гетьман А. П. Земельне право України: [підручник]. К., 2004. 368 с.
11. Шеремет А. П. Земельне право України: [навч. пос. для студ. ВНЗ, 2-ге вид.]. К., 2009. 632 с.

Додаткова:

2. Наказ Держкомзему «Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель» від 23.07.2010 № 548 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE18306.html.
3. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” від 16.06.1992 р. № 2456-XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
6. Закон України “Про екологічну мережу України” від 24.06.2004 р. 1864-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>.

7. Закон України “Про охорону земель” від 19.06.2003 р. № 962-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.

8. Закон України “Про державний контроль за використанням та охороною земель” від 19.06.2003 р. № 963-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15>.

9. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” від 21.06.2001 р. № 2707-XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_1995_02_28/T270700.html.

14. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” від 19.11.1992 р. № 2801-XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.

15. Закон України “Про основи національної безпеки України” від 19.06.2003 р. № 2469-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19?lang=ru>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Бально-рейтингова система оцінювання якості навчально-пізнавальної діяльності студентів розроблена у відповідності із загально методичними рекомендаціями щодо розробки та застосування рейтингових систем оцінювання успішності студентів з навчальних дисциплін «Положення про рейтингову систему оцінювання успішності студентів». Сутність РСО з дисципліни, права та обов’язки студентів, тобто всі правила застосування РСО, доводять до студентів на першому занятті з дисципліни.

Рейтинг студента складається з балів, що отримані за відповіді на практичних заняттях, експрес-контролі на практичних заняттях, балів за виконану контрольну роботу та реферати.

Розрахунок шкали R рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R_c = 100 \text{ балів}$$

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модулю менше 60 балів, зобов’язані виконувати залікову контрольну роботу.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($RD \geq 60$), мають можливості:

- отримати залікову оцінку (залік) так званим «автоматом» відповідно до набраного рейтингу;
- виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки;
- у разі отримання оцінки, більшої ніж «автоматом» з рейтингу, студент отримає оцінку за результатами залікової контрольної роботи.

Для отримання студентом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка переводять згідно із таблицею:

RD	Оцінка ECTS та визначення	Оцінка традиційна
90...100	A	Відмінно
85...89	B	Добре
75...84	C	
65...74	D	Задовільно
60...64	E	
RD<60	FX	Незадовільно
RD <40	F	не допущений

5. Засоби діагностики успішності навчання

Діагностика та оцінювання оволодіння студентами тем навчальної дисципліни відбувається під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи згідно з навчальним планом.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою навчальною програмою для засвоєння студентами під час самостійної роботи, виносять на поточний та підсумковий контроль поряд із навчальним матеріалом, який опрацьовують під час аудиторних навчальних занять.

Викладач призначає щотижневі індивідуальні консультації для того, щоб студенти могли з'ясувати свої питання стосовно даної дисципліни. Лектор також здійснює консультації через мережу Інтернет. Студенти мають електронну адресу лектора і можуть таким чином отримати консультацію.